

БЕЛАРУСКАЯ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНІЦКАЯ СПРАВА У МЕЖАХ РЭЧЫЦКАГА РЭГІОНУ У 1919-1926 ГГ.

А.Л. Міхалка

З 1919 па 1926г. Рэчыца уваходзіла у склад РСФСР, дзе беларускае насельніцтва набыло статус нацменшасці. Бальшавікам каб умацаваць свае становішча, патрэбна была сур'езная праца сярод насельніцтва (тым больш што мясцовым сялянствам улада успрымалася як антыбеларуская). Яе вырашэнне давала магчымасць пратрымацца да наступлення рэвалюцыі, і тым самым “уратаваць сацыялістычную рэвалюцыю у Расіі”.

Работа сярод беларусаў вялася праз культурна-асветніцкую дзейнасць. Праходзячы ва умовах бальшавіцкай ідэалогіі і падрыхтоўкі да узбуджэння БССР, беларуская справа сустракала шмат перашкод. Так, кіраўніцтва Гомельскай губерні на працягу 1921-1922гг. не вырашыла пытанне аб арганізацыі беларускай секцыі, спасылаючыся на адсутнасць падрыхтаваных кадраў, сродкаў, статыстыкі, нежаданне саміх беларусаў вучыцца на роднай мове. Аднак самай галоўнай перашкодай з'явілася адмоўнае стаўленне да гэтай праблемы павятовых улад Рэчыцы.

У перыяд 1919 – 1923гг. вялікіх дасягненняў у працы не было. Тым не менш, летам 1922 г. узнікла белсекцыя – кіруючы орган вырашэння беларускага

пытання на месцы. Праца пераадолела вонкавую ізаляцыю, бо яна набыла агульны ўзровень з нацменработай у губерніі (прызнанне з боку ГубАНА, губернскага партыйна-савецкага кіраўніцтва).

Пасля 1924 г., калі беларусізацыя ў БССР была аб'яўлена афіцыйнай палітыкай урада, беларуская праца пайшла хутчэй. Ролю адыграла і першае узбуйненне БССР.

Нягледзячы на тое, што Рэчыцкі выканкам да канца 1925 г. выступаў супраць беларускай школы, белсекцыя змагалася за сваю справу. Ужо ў маі 1925 г. было адчынена 25 школ (планавалася яшчэ 51); паўставала пытанне аб 12 хатах-чытальнях, лікпунктах, настаўніцкіх курсах і г.д. Каб рашыць кадраваю праблему была вырашана адчыніць Беларускі педтэхшкун у в. Бабчына Васілевіцкай воласці (замест горада Гомеля).

У 1926 г. беларуская справа вядася ў сувязі з падрыхтоўкай да далучэння Рэчыцкага ўезда да БССР.

Такім чынам, у выніку даследавання можна зрабіць такія высновы:

- беларуская справа ігнаравалася мясцовымі уладамі;
- справа пачыла вырашацца толькі з 1924 г., калі беларусізацыя стала афіцыйнай палітыкай у БССР;
- вырашэнне дадзенай праблемы ў той час шмат у чым прадвызначылі узбуйненні БССР.